

การศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกล (Distance Education) หมายถึง วิธีการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่พบกันโดยตรงเป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้สอนจะถ่ายทอดเนื้อหาวิชาความรู้ มวลประสบการณ์ต่างๆ ผ่านทางสื่อ ซึ่งอาจจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เทปเสียง วิดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ หรือสื่ออื่นๆ ผู้เรียนจะเรียนรู้จากสื่อเหล่านี้ในลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังสถานศึกษา แต่สามารถเรียนรู้ได้ที่บ้านหรือสถานที่ทำงาน ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้บริหารการเรียนด้วยตนเอง ทั้งนี้จะมีการพบปะระหว่างผู้สอนและผู้เรียนบ้างบางครั้งตามความเหมาะสม เพื่อทบทวนและซักถามในประเด็นที่ผู้เรียนไม่เข้าใจหรือเป็นการสรุปหรือฝึกทักษะที่สำคัญจากเนื้อหาวิชานั้นๆ หรือผู้สอนและผู้เรียนอาจไม่ได้มาพบกันเลยก็ได้

เมื่อพูดถึงการจัดการศึกษาทางไกลโดยทั่วไป เรามักจะพบกับคำ 3 คำ คือ การศึกษาทางไกล การสอนทางไกล และการเรียนรู้ทางไกล ซึ่งแต่ละคำมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน คือ

การศึกษาทางไกล (Distance Education) หมายถึง ระบบของการจัดการศึกษาที่ผู้สอนและผู้เรียนไม่ต้องมานั่งอยู่ในห้องเรียน กล่าวคือสามารถอยู่ห่างไกลได้ กระบวนการเรียนอาศัยสื่อต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

การสอนทางไกล (Distance Teaching) หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่จำเป็นต้องมาเผชิญหน้ากัน แต่อาศัยการจัดกระบวนการและสื่อการสอนประเภทต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน

การเรียนรู้ทางไกล (Distance Learning) หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์และความรู้จากสื่อการเรียนประเภทต่างๆ ผ่านระบบ

สื่อสารมวลชน โดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้าไปนั่งเรียนในห้องเรียนหรือสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ แต่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลายและสะดวกตามความสามารถ

จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 คำ แม้จะมีการพูดที่ต่างกันไปบ้าง แต่ในเนื้อหาสาระแล้วนักวิชาการ และนักศึกษามักจะใช้คำทั้ง 3 คำในความหมายเดียวกัน ดร.วิจิตร ศรีสอาน กล่าวว่า “คำทั้ง 3 คำนี้ คือ Distance Education, Distance Teaching และ Distance Learning จะมีความหมายที่เหมือนกันคือ การจัดการศึกษาที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ห่างไกลกัน ใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้เนื้อหาสาระผ่านสื่อประเภทต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองเป็นสำคัญและอาจมีการพบปะกันบ้างเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาทางไกลมีความยืดหยุ่นกว่าวิธีการสอนในระบบโรงเรียน”

ประวัติการศึกษาทางไกล

ประเทศไทยได้เริ่มนำแนวคิดการศึกษาทางไกลมาประยุกต์ใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 โดยกองฝึกหัดครูกระทรวงศึกษาธิการ ได้ริเริ่มจัดการสอนวิชาชุดครูทางไปรษณีย์เพื่อยกระดับมาตรฐานและคุณภาพของครูในประเทศ ต่อมาได้มีการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลอย่างเป็นระบบโดยในปี พ.ศ.2518 กองการศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินโครงการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษาออกโรงเรียนขึ้น โดยใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ทั้งเป็นรายการทั่วไป และรายการการเรียนการสอนในชั้นเรียนสำหรับการศึกษาพื้นฐาน ทั้งในเมืองและชนบท มีระบบการลงทะเบียน มีการพบกลุ่มกับครูประจำกลุ่ม เรียกว่าศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ (Radio Correspondence Project) ใน

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 และ 5 ตามลำดับ จนกระทั่งในปี พ.ศ.2530 ได้ปรับมาเป็นหลักสูตรศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีเรียนทางไกล ซึ่งพัฒนามาจากการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์นั่นเอง

ในส่วนการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนทางไกลในเวลาใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2519 ทบวงมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้พัฒนาการเรียนการสอนระบบเปิดโดยใช้สื่อต่างๆ ทดแทนระบบการสอนในห้องเรียน จนกระทั่งได้เปิดมหาวิทยาลัยเพื่อสอนทางไกลเต็มรูปแบบ คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่ไม่มีชั้นเรียนเป็นของตนเอง มีการจัดการโดยใช้ระบบสื่อผสมที่หลากหลาย มีสื่อสิ่งพิมพ์และเทปเสียงเป็นแกนในการเรียนการสอน และมีสื่ออื่นๆ ประกอบ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ส่งทางไปรษณีย์ รายการวิทยุกระจายเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกล ได้พัฒนาแนวคิดการจัดการศึกษามาจากปรัชญาการศึกษาที่พัฒนาการเรียนการสอน (Progressive Education) และปรัชญาพฤติกรรมนิยม โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยถือว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงหรือลงมือกระทำด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีบทเรียนมากที่สุด และเป็นการศึกษาตลอดชีวิต (life long education) และมีการเสริมแรงโดยการใช้สื่อการเรียนที่ประกอบด้วยเนื้อหา คำถาม คำตอบและผู้เรียนสามารถวัดผลการกระทำของตนเองได้ทันที เป็นการเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการได้

การจัดการศึกษาทางไกลมีแนวคิดในการจัดการศึกษาที่นอกเหนือจากการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ดังนี้

1. เป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ผู้ขาดโอกาส ผู้พลัดและด้อยโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาที่สมควรตามสภาพของตน ซึ่งผู้อยู่ห่างไกล อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ผู้ที่ขาดคุณสมบัติในการเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน หรือผู้ที่ไม่มีเวลาในการเข้ารับการศึกษานอกสถานศึกษาก็สามารถใช้การศึกษาทางไกลเป็นการเปิดโอกาสให้กับตนเองได้

นอกจากนี้ สถานศึกษาที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร หรือสถานศึกษาที่ขาดแคลนครูผู้สอนที่มีคุณภาพ การศึกษาทางไกลก็สามารถขจัดปัญหาในเรื่องดังกล่าวได้ โดยการเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้

2. เป็นการเสริมการศึกษาตลอดชีวิต เนื่องจากการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การใช้สื่อต่างๆ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะผู้หนึ่งผู้ใด แต่เป็นการใช้สื่อสำหรับคนทุกกลุ่มทุกเพศและทุกวัยที่ต้องการได้รับการศึกษา โดยหลักสูตรการศึกษาทางไกลจะมีความหลากหลายและบูรณาการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตตามวัตถุประสงค์ของตนเอง

3. เป็นการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการให้บริการตามสภาพของผู้เรียน สื่อการเรียนจะมีลักษณะเป็นสื่อประสม ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อบุคคล โดยสื่อประสมเหล่านี้จะจัดขึ้นเป็นสื่อในลักษณะชุดการเรียนที่ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ตามสภาพของตนเอง

4. เป็นการศึกษาที่สามารถให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างไม่จำกัดจำนวนและไม่จำกัดเวลา เป็นการศึกษาที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ด้วยสื่อคมนาคม ซึ่งนับว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าในทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการลงทุนผลิตสื่อการเรียนในระยะแรกเพียงครั้งเดียวแต่สามารถใช้ได้อย่างคุ้มค่ากับกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขวางและทั่วถึง

5. เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้สื่อที่มีคุณภาพในการส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วย

ตนเอง จึงสามารถช่วยให้สถานศึกษาในระบบโรงเรียนที่ขาดแคลนครูหรือมีครูไม่เพียงพอในการจัดการศึกษาที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ ซึ่งนอกจากการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว การศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถใช้การศึกษาทางไกลในการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดีในการให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้จากสื่อที่มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยประชาชนสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการเพื่อการเพิ่มพูนความรู้และประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อีกประการหนึ่งด้วย

โดยสรุปแล้วแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาทางไกลที่สำคัญเป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสแก่ผู้ขาด พลาดและด้อยโอกาสที่อยู่ห่างไกล ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน โดยการใช้สื่อประสมที่หลากหลายเพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเป็นจำนวนมากทั่วทั้งประเทศอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เป็นการศึกษาที่มีการจัดเครือข่ายในการบริการสนับสนุนการศึกษา โดยเน้นให้เครือข่ายระดับท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อการศึกษาที่เป็นการต่อเนื่องตลอดชีวิต

วิธีการจัดการศึกษาทางไกล

ด้วยหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาทางไกลนั้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ ดังนั้นวิธีการจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นการใช้สื่อที่มีคุณภาพ ซึ่งวิธีการจัดการศึกษาทางไกลอาจจำแนกได้ 7 วิธี ดังนี้

1. **การสอนทางไปรษณีย์** สื่อการสอนที่ใช้ส่วนมากคือ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก โดยส่งสื่อนี้ให้แก่ผู้เรียนอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งในสื่อการสอนนั้นจะได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและน่าสนใจตรงกับความต้องการของผู้เรียน

2. **การสอนโดยใช้วารสารและหนังสือพิมพ์** การสอนวิธีนี้เป็นที่นิยมในการจัดการศึกษาทางไกลโดยหน่วยงานต่างๆ จะทำวารสารหรือหนังสือพิมพ์

เพื่อให้ความรู้ต่างๆ แก่ประชาชนทั่วไป เช่น หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง “การศึกษานอกโรงเรียน” ที่หน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ความรู้ข่าวสารต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และสุขอนามัยแก่ประชาชนทั่วไป เป็นต้น

3. **การสอนทางวิทยุ** โดยการออกอากาศสำหรับผู้เรียนโดยตรง ซึ่งเป็นการสอนตามหลักสูตรการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน หรือสำหรับประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการสอนทางวิทยุสำหรับกลุ่มเป้าหมายในระบบโรงเรียนควรมีการแจกคู่มือแนะนำ และกำหนดเวลาการออกอากาศให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางในการอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญและการถามตอบในรายการวิทยุ

4. **การสอนโดยใช้แถบเสียง** เป็นการใช้แถบเสียงซึ่งเน้นการใช้สื่อเพื่อการทบทวนเนื้อหา และการฝึกทักษะในเนื้อหาที่ต้องการการฝึกทักษะ เช่น การเรียนภาษา

5. **การสอนเสริมโดยวิทยากร** การสอนเสริมนี้จะใช้เวลาน้อยแต่จะช่วยให้การศึกษาทางไกลได้ผลดียิ่งขึ้น และเป็นแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

6. **การสอนทางโทรทัศน์** โดยการออกอากาศเพื่อการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ การศึกษาตามหลักสูตรในระบบโรงเรียน การศึกษาตามหลักสูตรนอกระบบโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายในการเพิ่มคุณภาพของการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เช่น ในกรณีที่สถานศึกษาขาดแคลนครูผู้สอนในสาขาวิชานั้น ๆ ซึ่งเนื้อหาที่นำเสนอในรายการโทรทัศน์นั้น จะนำเสนอในลักษณะของการสรุปเนื้อหาสาระสำคัญของรายวิชา/หมวดวิชานั้น ๆ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

7. **การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ** เป็นการสร้างมิติใหม่ของการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและกระจายไปถึงผู้เรียนได้อย่าง

ทั่วถึง โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเรียนในสิ่งที่ต้องการเรียน และมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้สอนกับผู้เรียน ตลอดจนการสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ ได้ด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

อนึ่ง สำหรับวิธีการจัดการศึกษาทางไกลดังกล่าวมานี้ เป็นวิธีการหลักๆ และมีวิธีการอื่นๆ อีก โดยสามารถผสมผสานวิธีการศึกษาทางไกลดังกล่าวให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

ความสำคัญของการศึกษาทางไกล

ดังที่กล่าวแล้วว่าการจัดการศึกษาทางไกลมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาที่จะช่วยให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน โดยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทางไกลมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาทางไกลให้โอกาสแก่ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาทุกคน เนื่องจากหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาทางไกลก็คือให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเลือกเรียนได้ตามโอกาสที่เหมาะสมโดยไม่จำเป็นต้องเรียนในชั้นเรียนตามข้อกำหนดของการศึกษาในระบบโรงเรียน ดังนั้นผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็สามารถเข้ารับการศึกษาทางไกลได้

2. เป็นการศึกษาที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้อย่างสะดวก เนื่องจากการศึกษาทางไกลใช้สื่อทุกประเภทที่มีอยู่ในการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนสามารถเลือกใช้สื่อที่มีอยู่รอบตัวในชีวิตประจำวันได้

3. เป็นการศึกษาที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะการให้การศึกษาในเรื่องที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และเป็นการให้การศึกษาที่เติมเต็มในส่วนที่บุคคลต้องการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

4. เป็นการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลมากกว่าการศึกษาในระบบ เนื่องจากไม่จำ

เป็นต้องเข้าชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนที่ใดก็ได้และสามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพของผู้เรียน

5. การศึกษาทางไกลสอดคล้องกับหลักการศึกษาดูตลอดชีวิต โดยหลักการการศึกษาดูตลอดชีวิตถือว่า การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ ที่ควรได้รับการศึกษาดูตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เพื่อให้บุคคลได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

6. เป็นการศึกษาที่สามารถให้การศึกษาแก่บุคคลได้จำนวนมากในเวลาเดียวกัน โดยใช้ลงทุนต่ำ เนื่องจากการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่เน้นการใช้สื่อเพื่อการเกิดการเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถเรียนรู้ตามสภาพของตนเองได้ ซึ่งเป็นการลงทุนการพัฒนาสื่อเพียงครั้งเดียวแต่สามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาทางไกลมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการศึกษาดูทางไกลสามารถให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสามารถรับการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองโดยที่ไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียนหรือทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง และเป็นการศึกษาที่สามารถให้การศึกษาแก่บุคคลพร้อมๆ กันได้จำนวนมากโดยมีการลงทุนต่ำ

ฉะนั้น การจัดการศึกษาทางไกลเป็นวิธีการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการศึกษาจากสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย ในลักษณะของสื่อประสมที่ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ โดยที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่จำเป็นต้องพบปะกันบ่อยครั้ง อาจมีการพบปะกันบ้างเป็นครั้งคราวก็เพื่อการสรุปประเด็นสำคัญๆ และการซักถามข้อสงสัยของผู้เรียน และการจัดการศึกษาทางไกลยังเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการศึกษานั้นมีจำนวนมากทั้งที่อยู่ในเมืองและชนบทห่างไกล และกลุ่มเป้าหมายสามารถเรียนรู้ได้ทั้งที่บ้านที่ทำงานของตนเองไม่ต้องเดินทางมายังสถานศึกษา

ซึ่งจะเป็นการให้กลุ่มเป้าหมายได้มีการเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเองไม่ต้องทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดมาสู่เมืองใหญ่ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาทางไกลเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับปัจจุบันในการที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นการส่งเสริมให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดให้มีการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และ

ประชาชนมีความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาที่ให้บริการของหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีอย่างเพียงพอเพื่อให้ผู้เรียนสามารถได้ศึกษากันคว้าได้อย่างต่อเนื่องและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งวิธีการจัดการศึกษาทางไกลเป็นวิธีการหนึ่งที่ได้มีการพูดถึงกันมากในปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับในนานาประเทศว่า เป็นวิธีการจัดการศึกษาที่สามารถกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึงและกว้างขวาง เพราะการจัดการศึกษาทางไกลเป็นวิธีการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ ที่สถานศึกษาได้จัดไว้อย่างหลากหลายและเพียงพอ

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. คู่มือการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2542.
- กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ชัยงค์พรหมวงศ์. “ระบบการสอนทางไกลกับการศึกษาระบบเปิด,” วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 21(120) : 19 - 20 ; มิถุนายน - กรกฎาคม 2527.
- ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม. โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลียง เชียง. มปป.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้, 2542.